І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 4-го ЛИСТОПАДА 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 4, 1964 No. 206. VOL. LXXI.

ОБИДВА КАНДИДАТИ НА ПРЕЗИДЕНТІВ ВІРЯТЬ В ПЕРЕМОГУ

Вашингтон. — В понеділок, коли це число „Свободи" йшло на пресу, обидва кандидати на президентів, президент Джансон і сенатор Голдвотер вірили у свою перемогу у виборах, що відбудуться 3-го листпада. Так само вірять в перемогу Крайові Комітети обидвох партій. В понеділок 2-го листопада обидва кандидати мали закінчити виборчі кампанії та відлетіти до своїх мешкань, щоб відпочивати та слідкувати за вислідом виборів. Президент Джансон перебуде вівторок на своїй фармі в Джансон Сіті в Тексасі, а сенатор Голдвотер у Фініксі, в Арізоні. Президент має в понеділок промовляти в районі Остіну і Джансон Сіти в Тексасі, а сенатор Голдвотер відлетить із Фініксу до Сан Франсіско, де виголосить промову, і після того промовлятиме ще у Фредонії. Кандидати на віце-президента також закінчають виборчі кампанії в понеділок і відлетять до своїх міст. Сенатор Гюберт Г. Гомфрі промовлятиме в Лос Анджелесі і в Солт Лейк Сіті, звідки виїде до Міннеаполісу на відпочинок. Республіканський кандидат на віце - президента конгресмен Вілліям Міллер останню виборчу кампанію вестиме у Вашингтоні, звідкіля відлетить до свого місця замешкання в Лакпорті, Н. И. Обидві партії вірять у перемогу. Сенатор Голдвотер заявив в неділю 1-го листопада у Фініксі, що атака китайських комуністів на американське летовище саме перед виборами дещо погіршила його становище. На думку сенатора Голдвотера навмисне заатакували американську летунську базу, щоб цим способом допомогти до вибору Джансона. Голдвотер пригадав свою заяву з-перед трьох місяців, в якій сказав, що або Куба або комуністичний В'єтнам зроблять щось таке, щоб заалярмувати світ війною, та тим способом допомогти американському Президентові до перевибору. Голова Крайового Республіканського Комітету Дін Бирч і голова Крайового Демократичного Комітету Джан М. Бейлі, скликали пресові конференції, на яких передбачали перемогу своїх кандидатів на президента. Бирч заявив журналістам: „Беррі Голдвотер збентежить цього року всіх політичних експертів та випитувачів, виrравши у вівторок вибори". Бирч гадає, що Голдвотер здобуде 11 південних стейтів, в тому і стейт президента Джансона — Тексас; кілька межових стейтів: Огайо, Іллиной та Індіяну, кілька стейтів на Заході і навіть деякі стейти на Сході. Бирч передбачає, що республіканці здобудуть кілька нових постів в Сенаті та від 15 до 20 становищ в Палаті Репрезетантів. Число республіканських губернаторів збільшиться із 16-ох до 21-го, а можливо, що аж до 25-ох. Бейлі сказав, що він може тільки повторити своє давніше передбачення, що президент Джансон здобуде загальну перемогу, втративши в користь Голдвотера тільки три стейти: Алабаму, де він навіть не кандидує, Міссісіпі та ще один стейт, можливо Луїзіяну. Щодо заяви свого республіканського колеги Бирча, Бейлі відповів: „Щож, він мусить щось сказати. Ще завчасно признатися йому до поразки". Бейлі твердить, що республіканцями продовжуване опитування є тільки на те, щоб пляновано страшити виборців, говорячи про свою перемогу, в яку самі республіканці на вірять.

Астронавт Теодор С. Фріман згинув у летунській катастрофі

Гюзтон, Тексас. — 31-го жовтня в летунській катастрофі згинув 34-літній астронавт капітан летунства Теодор С. Фріман. Тіло покійного знайдено 100 ярдів від розбитого джетового літака типу Т-38. Перші вістки подавали, що причиною катастрофи були дикі гуси, які летіли в тому часі. Робітники, що працювали біля розбитого літака, найшли гусячі пера. Астронавт Фрімен був із третьої групи астронавтів, найменованої 18-го жовтня 1963-го року; свій вишкіл почав він 1-го лютого цього року. Катастрофа постала під час 50мінутового лету, які астронавти щоденно виконують. Залишив дружину, 10-річну доньку та батьків. Смерть астронавта Фрімана, — це перший смертний випадок між 28 астронавтами.

Заарештовано трьох злодіїв, які пограбували Американський Природничий Музей в Ню Йорку

Ню Йорк. — Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій 31-го жовтня заарештували трьох осіб як тих, які в четвер 29-го жовтня пограбували Американський Природничий Музей в Ню Йорку, вкравши з нього самоцвітів вартости $410,000. Між вкраденими самоцвітами були 563-каратовий сафір „Зірка Індії" та 100-каратовий рубін. Заарештовано на Флориді в Маямі 26-річного Аллена Дейла Куна і 27-річного Джека Роллєнда Морфі. Третій злочинець, заарештований в Ню Йорку, — це 29-річний Роджер Фредерік Кларк. Всі вони 6-го жовтня винайняли три спальні в готелі Кембрідж при Вест 86-ій вулиці, та звідтам приготовлялися до вломy в Музеї. В їх мешканні в готелі знайдено фотографії стриху і внутрішніх кімнат музею, а також фота інших нюйоркських музеїв.

ГОЛОВА СЗС-СЕЛЯНСЬКОЇ ПАРТІЇ В. А. ДОЛЕНКО ПРИБУВ НА ВІДВІДИНИ ДО АМЕРИКИ

Ню Йорк. — 26-го жовтня ц. р. прибув до ЗДА із Західньої Німеччини голова Союзу Земель Соборної України — Селянської Партії, відомий суспільно - політичний діяч Володимир А. Доленко. Він плянує зустрітися тут з своїми політичними однодумцями і відвідати Осередки своєї організації.

В АМЕРИЦІ

● **17-річна дівчина заробила** собі $200, бувши піклувальницею дітей („бейбісітер"), які передала сенаторові Беррі Голдвотерові на виборчий фонд. Сенатор наказав відіслати їй ці гроші, коли довідався, що це є її все майно, але панна Енн Шіллінґ вирішила за порозумінням із батьками, щераз вислати їх республіканському кандидатові на президента.

● **Президент Джансон** 3-го листопада голосуватиме в одноповерховому будинку, в якому міститься бюро кооперативної електрівні в Джансон Сіті в Тексасі. В цьому містечку живуть 600 мешканців.

● **Два американські комунікаційні сателіти** у вівторок 3-го листопада передаватимуть вислідн виборів у ЗДА до европейських держав для тих, що мають там телевізійні апарати. Сателіти „Рілей I" і „Рілей II" кружлятимуть 12 разів денно довкола землі і впродовж 15-ох до 20-ох мінут надаватимуть телевізійні авдиції до наземних станцій.

ПОЛКОВНИК АНДРІЙ МЕЛЬНИК, ГОЛОВА ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, ПОМЕР У НІМЕЧЧИНІ 1-го ЛИСТОПАДА

З Кельну в Німеччині наспіло телеграфічне повідомлення, що там в одній з місцевих клінік помер у неділю 1-го листопада 1964 року в ранніх годинах дня на 74-му році життя славної пам'яті полковник Андрій Мельник, разом із сл. п. полковником Євгеном Коновальцем організатор Січових Стрільців у Києві в 1917-му році та разом з ним організатор українського визвольно-революційного підпілля після війни, від 1938-го року, після смерти полк. Є. Коновальця, Голова Проводу Українських Націоналістів. Похорон відбудеться в п'ятницю, 6-го листопада, в Люксембурзі, де похована мати його дружини Софії, бл. п. Марія Федак. Смерть сл. п. полковника Андрія Мельника наступила після короткої недуги-перестуди, що викликала запалення леґенів та комплікації в ослабленому вже попередньою довшою недугою організмі. Полк. Андрієм Мельником до останньої хвилини його життя опікувалася його дружина Софія, яка в останніх десятиріччях допомагала йому активно в полагоджуванні організаційних справ.

Народжений 12-го грудня 1890 року в Якубовій Волі, Дрогобицького повіту, в селянській родині, Андрій Мельник закінчив гімназію в Стрию 1910 р. і в 1911-1914 роках студіював у Відні, здобуваючи там диплом інженера лісництва. Зголосившися добровольцем до Українських Січових Стрільців, в 1915-16 роках був командантом сотні і в боях з російськими арміями попав у полон, звідки втік в 1917 році і, прибувши до Києва, став разом з полковником Є. Коновальцем організатором Корпусу Січових Стрільців, виконуючи в ньому обов'язки команданта куреня, помічника команданта полку, начальника Булави Загону, начальника Булави Осадного Корпусу і згодом команданта першої Дивізії Січових Стрільців. В 1919 році став начальником штабу Дієвої Армії УНР і на цьому пості перебув до 1919 року. Брав участь і визначився в таких боях УСС і СС: Маківка 1915 року, Лисоня на Поділлі 1916 р., оборона Києва в січні 1918 р., звільнення Києва від большевиків в лютому 1918 р., Мотовилівка і здобуття Києва в листопаді 1918 р., Карабчіїв в липні 1919 року. Вийшовши з польського полону, до якого попав в листопаді 1919 року, переїхав за кордон і був ревізором військових місій УНР в 1920-21 роках. Вернувшися до Львова в 1922 році, став після виїзду полк. Є. Коновальця за кордон першим Крайовим Командантом Української Військової Організації (УВО) на Західньо-Українських Землях. Ув'язнений за свою революційно - підпільну діяльність, був засуджений польським судом на п'ять років тюрми, починаючи з 1924 по 1928 рік. Після виходу з тюрми працював інженером лісництва в добрах Львівської Митрополії у Карпатах, виконуючи обов'язки члена сеньйорату УВО і голови організації „Орли" в 1936-38 рр. Після трагічної смерти голови Проводу Українських Націоналістів полк. Євгена Коновальця 1938 року, виїжджає за кордон і стає другим головою ПУН. Під час другої світової війни був конфінований разом із своєю дружиною Софією в 1941 році німецькою владою і потім ув'язнений в концентраційному таборі в Саксенгавзені. Обраний в 1947 році на доживотнього голову ПУН залишився ним до часу своєї смерти. Смерть полковника Андрія Мельника, провідника хрустального характеру і залізної волі, сповиває глибоким жалем і смутком не тільки його чисельних приятелів і однодумців, але й всю українську спільноту та ввесь український нарід, якому він беззастережно служив, за волю якого свою кров проливав і для якого віддав ввесь труд свого життя. Вічна Йому Пам'ять!

Сл. п. Полковник Андрій Мельник

Де Ґолль пропонує конференцію атомових держав

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль заявив в листі до комунокитайського прем'єра Чу Ен-лая в минулу п'ятницю 30 жовтня ц. р., що Франція погоджується на висловлену 17 жовтня ц. р. китайськими комуністами пропозицію, щоб 5 теперішніх атомових держав — ЗДА, Британія, Франція, СССР і Комуністичний Китай перевели конференцію в справі заборони атомової зброї і знищення її готових складів. ЗДА поставились до тієї пропозиції неприхильно, як до нереальної і пропагандивної. з тих самих причин Франція бойкотує 18-член. Женевську конференцію роззброєння. Цю китайську пропозицію підтримав знову президент Комуністичного Китаю Лію Шао-чі на прийнятті в минулу п'ятницю у честь короля і королеви Афґаністану. Приязний тон листа де Ґоля до Чу Ен-лая пов'язують разом із підписанням совєтсько - французького торговельного договору, в якому Франція признала Совєтам 356 мільйонів дол. кредиту на сім років.

СУЖА і ЛМКлюб в Ню Йорку вшанували 50-ліття УСС-ів вечором „50 років тому"

Ню Йорк. — В п'ятницю 30 жовтня ц. р. Спілка Українських Журналістів в Америці (СУЖА) влаштувала в Літературно - мистецькому Клюбі в Ню Йорку вечір під назвою „50 років тому". Ред. Іван Кедрин, який також проводив на тому вечорі, говорив про „Першу світову війну й українців", подавши короткий нарис української політики після вибуху світової війни та після вибуху революції в Україні. Д-р Володимир Калина накреслив у своєму нарисі ідейне обличчя легіону УСС і подав при цьому деякі образки з перебування УСС на Ндднiпрянщині. Роман Купчинський у нарисі, що його відчитав д-р Роман Криштальський, подав жменю інформацій „Дещо про стрілецьку пісню", ілюстровані музично д-ром Ігором Соневицьким. Між тими точками інж. Михайло Пежанський висвітлив кілька останніх образів Едварда Козака на тему стрілецьких пісень. Пояснення до них подавав Михайло Островерха. Ці образи вийдуть серією листівок у видавництві „Червона Калина". Пані Катря Колянковська відспівала п'ять пісень на стрілецькі теми, одну народну та по одній Романа Купчинського, Лева Лепкого, Мих. Гайворонського і Крижанівського. Приявні числом коло 80 осіб, відспівали на закінчення вечора „Ой у лузі червона Калина", а голова ЛМКлюбу Борис Ржепецький ствердив, що оце й Літературно - мистецький Клюб спричинився до вшанування славних 50-их роковин постання легіону Українських Січових Стрільців.

> **„СВОБОДА" НЕ ПОЯВИТЬСЯ З ДАТОЮ 3 ЛИСТОПАДА**
>
> З уваги на День Виборів у вівторок 3-го листопада 1964, „Свобода" з тією датою не появиться. Це число „Свободи", що появляється з датою середи, 4-го листопада, друкується в понеділок, 2-го листопада. Черговe число друкуватиметься в середу з датою четверга, 5-го листопада.

УКРАЇНСЬКІ ҐРОМАДИ В БАГАТЬОХ МІСЦЕВОСТЯХ ЗДА І КАНАДИ ТА ІНШИХ ВІЛЬНИХ КРАЇН ВІДЗНАЧИЛИ ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ СВЯТОЧНИМИ АКАДЕМІЯМИ І КОНЦЕРТАМИ

Минулої неділі, 1-го листопада, численні Українські Громади в ЗДА і Канаді та в інших країнах вільного світу урочисто й величньо відзначили 46-ті роковини Листопадового Зриву, в багатьох випадках сполучуючи ці святкування із відзначенням 50-річчя виступу Українських Січових Стрільців. У більшості випадків святкування були попереджені урочистими відправами в церквах Божественних Літургій в наміренні українського народу та панахидами за поляглих Героїв. В українських католицьких церквах філядельфійської архидієцезії був на всіх Богослуженнях прочитаний архипастирський лист ВПреосв. Митрополита Кир Амвросія Сенишина з нагоди роковин 1-го листопада із закликом для дальшої праці і змагань за долю - волю українського народу, із рівночасним закликом до жертвенности на допомогу інвалідам українських визвольних змагань. У Богослуженнях взяли зорганізовану участь, виступаючи в своїх одностроях, організації молоді Пласт і СУМА, які мали ще окремі листопадові сходини по своїх домівках. У поодиноких громадах, напр. в Ню Йорку, під час святочної Листопадової Академії передано приявним сумну вістку про смерть полковника Андрія Мельника, пам'ять якого приявні вшанували вставанням з місць та хвилиною мовчанки.

ЛИСТОПАДОВА АКАДЕМІЯ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Ню Йорку, Відділ Українського Конґресового Комітету Америки 1-го листопада відзначив в залі Вашингтон Ірвінґ гай скул 46-ті Роковини Листопадового Зриву і 50-ліття вистуу Українських Січових Стрільців. На програму цієї імпрези при виповненій великій залі складалися такі точки: Американський та український гимни виконала на фортепіяні п-і Лідія Бульба. На сцені були представники всіх організацій із прапорами, між якими були численно заступлені молодечі організації міста. Перед ними стояли отаман Теодор Рожанковський, командир УСС, президент УНР в екзилі д-р Степан Витвицький, бувший УСС та численні Українські Січові Стрільці. Привітав УСС-ів в 50-ліття їх виступу до бою проти Москви Іван Базарко, голова Об'єднаного Комітету. Святочну промову виголосив найстарший віком і ранґою отаман УСС-ів Теодор Рожанковський. Д-р В. Калина, УСС, доповідав на тему 50-ліття виступу УСС-ів. „Театр у П'ятницю" із Філядельфії під керівництвом Володимира Шашарівського відіграв п'єсу „Листопад 1918 у Львові". Ці п'ять картин з нашого минулого змонтовано за текстами Б. І. Антонича, И. Карпенка - Криниці, І. Керницького, Р. Купчинського, О. Лисяка, О. Рудакевича, Івана Франка, І. Чолгана та Грицька Чупринки. При фортепіяні була Лідія Бульба, на трубці й барабані грав Юліян Сухар, декорації виконав Олександер Гранат. В п'єсі виступали: В. Левицька, В. Шашаровський, В. Карп'як, Ю. Шапінат-Рудакевич, Ю. Гнатюк, О. Лукасевич, З. Филинович, М. Царинник, Б. Шашаровський, М. Сухар і З. Кознарський. Публіка рясними оплесками дякувала виконавцям за дуже добру гру.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО В ДЖЕРЗІ СИТІ

Місцева Українська Громада відзначила 46-ті роковини Листопадового Зриву і 50-ліття виступу Українських Січових Стрільців святочним концертом - академією, що відбулася в великій залі Українського Народного Дому о год. 5-ій пополудні. Започатковано свято грою і співом американського й українського національних гимнів, що їх відіграв на фортепіяні Андрійко Шуль. Початкову молитву за український нарід і його волю провів всч. о. Зиновій Бачинський з місцевої української католицької церкви св. ап. Петра і Павла. Вступне слово сказав, вітаючи зокрема приявних на залі учасників Визвольних Змагань, голова Відділу УКК п. Володимир Білик. Святочну промову виголосив учасник Визвольних Змагань д-р Роман Криштальський. Мистецьку частину програми виконали хор церкви св. Духа з Бруклина під дириґентурою Лева Рейнаровича, солісти Ганна Шерей, Лев Рейнарович — які виступали також в дуеті — і М. Стефанишин та декляматори Андрійко Шуль і Анна Дидик. Хорові і солістам акомпаніював на фортепіяні проф. Тарас Левицький. Свято закінчено співом „Ще не вмерла Україна".

КОМУНІСТИ У В'ЄТНАМІ ЗААТАКУВАЛИ БАЗУ ЗДА, ЗНИЩИЛИ 5 ЛІТАКІВ

Сайгон. — Південно - в'єтнамські комуністичні партизани знищили вночі з 31 жовтня на 1 листопада ц. р. мінометним вогнем 5 американських джетових бомбовиків типу Б-57, пошкодили 7 дальших джетів, як також пошкодили 4 американські гелікоптери і три південно - в'єтнамські бомбовики. Крім цих матеріяльних шкід, обраховуваних на 25 мільйонів долярів тільки щодо знищених джетів, згинули чотири американські вояки і 1 в'єтнамський, а 19 американських і 15 південно-в'єтнамських військовиків були ранені, із них деякі — важко ранені. Важкий, надзвичайно цільний обстріл летовища в Бієнгоа за 12 миль від столиці Південного В'єтнаму Сайгону стався зараз після півночі і заскочив цілком несподівано тамошню військову обслугу. Вбиті й ранені були у військовому бараку, що його також обстріляно з мінометів. Головний командант американських військ у Південному В'єтнамі ген. Вільям Вестморленд, який негайно поїхав на бойовище, заявив, що ця поразка була „дуже поважна", а інші американські коментатори стверджують, що це була найбільша комуністична перемога за ввесь час тамошньої партизанської війни. Вона стала можлива завдяки двом головним обставинам: Чисельному і якісному зростові комуністичних партизанських сил із добре вишколеними й озброєними вояками та відсутності належної забезпеки летовища проти можливого ворожого наскоку. Щойно після тієї останньої поразки заведено таку охорону, але — як стверджують військові чинники — головні військові летовища у Південному В'єтнамі не були й не є обведені охоронними валами. На основі знайдених нерозірваних мінометних стрілен стверджено, що вони американської продукції з 1944-45 років і що, імовірно, вони залишились були у В'єтнамі з часів французько - індокитайської війни. Американські джетові бомбардувальники Б-57 стаціоновано в Південному В'єтнамі щойно 6 серпня ц. р. після сутички в затоці Тонкіну з північно - в'єтнамськими торпедними човнами і відплатною акцією американських літаків проти північно-в'єтнамського узбережжя. Цих джетових бомбардувальників не вживано в бойовій акції проти партизанів, а зберігано на летовищі з увагою на можливі операції проти Північного В'єтнаму.

Повідомлений про це президент Джансон відбув негайно нараду з державним секретарем Діном Раском, секретарем оборони Робертом МекНамарою й високими військовиками, після чого розпорядив негайно поповнення американського і в'єтнамського летунства новими літаками на місце знищених. Однак після тієї наради заявлено, що та атака південно - в'єтнамських партизанів не стане безпосередньою причиною для поширення війни проти Північного В'єтнаму, бо це, мовляв, один із воєнних епізодів. Зате переслано нову поважну пересторогу Північному В'єтнамові й Комуністичному Китаєві проти дальшого активного підтримування південно - в'єтнамського партизанського руху. Керівні американські чинники стверджують, що коли комуністи у Північному В'єтнамі й Китаї думають, що після виборів в Америці прийде ревізія політики ЗДА у Південній Азії, то вони грубо помиляються.

Проти Хрущова виготовлено документ на 40 сторінок із 29 закидами

Москва. — Нова верхівка компартії й уряду СССР зладила проти Хрущова писаний акт на 40 сторінок друку з 29 докладно спрецизованими закидами. Здогадуються, що такий документ зладжено у зв'язку з натиском збоку різних чужих комуністичних партій, які вимагали пояснення, чому „вичищено" Хрущова. Як відомо, до Москви приїхало кілька делеґацій від різних компартій, а Брежнєв і Косиґін їздили на зустріч з Ґомулкою. Цей документ мали вручити різним отим чужим комуністичним ватажкам та розіслати до низових партійних клітин для орієнтації і навчання між членами на партійних сходинах. Тим часом Хрущов надіслав до Президії компартії зречення з членства в Центральному Комітеті компартії та у Верховному Совєті. Як прем'єра, першого секретаря партії і члена партійної Президії викинули його 14 жовтня ц. р. Таким чином Хрущов перейшов на стан виключно тільки рядового члена компартії. У згаданому вище внутрішньопартійному акті оскарження проти Хрущова закидається йому 29 провин, між якими найповажнішими є закид самовладної політики, заведення культу своєї особи, раптових і непередуманих рішень, щораз нових невдатних господарських експериментів та фаворизування членів своєї родини (непотизм) з більшою увагою до порад від свого сина Сергея і свого зятя Аджубея, як від членів керівних органів партії.

У СВІТІ

● **Генерал Терентій Штиков** помер минулої неділі в Москві на 57 році життя. Він був представником СССР в Північній Кореї, коли Корею поділено в Ялтинському договорі на совєтську й американську сфери впливів, і в тому характері мав надзір над вишколюванням північно-корейської комуністичної армії та підготовлювання її до аґресії проти Південної Кореї. Він став першим амбасадором СССР в Північній Кореї і дістав три ордени Леніна. Проте його відсунули від високих становищ і запроторили на партійні посади спершу до Новгорода, та опісля до Владивостока.

● **У Туреччині** звільнено з в'язниці дальших 23 членів колишнього режиму Аднана Мендереса, здебільша з уваги на їх недуги та пізній вік. Проте колишній президент Селяль Баяр все ще в'язнений, хоч має 81 рік.

● **„Ль Оссерваторе Романо"**, офіційний орган Апостольської Столиці наталрував окремою статтею організацію „Пакс" (Мир) у Польщі, яка називає себе католицьким рухом та насправді служить комуністичному режимові і шкодить Католицькій Церкві, сіючи роздор між польськими католиками.

● **На вулицях Москви** один Західній кореспондент зупинив колишнього совєтського прем'єра й міністра закордонних справ Вячеслава Молотова, що його викинув був з уряду Хрущов. Запитаний, що він думає про викинення Хрущова від влади, Молотов заявив, що скаже про це „іншим разом", бо тепер „не має часу".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issue combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

За власним осудом

Коли хтось вважає, що його погляди найправильніші, і тому не можуть ними захитати і на їхню зміну вплинути ніякі чужі арґументи, то він не має тих чеснот, якими є скромність і самокритицизм. Одною з найбільших мудростей, що їх передали мудреці античного світу прийдешнім поколінням, було ствердження: „знаю, що нічого не знаю”. З цього логічний висновок: людина завжди повинна прислухатися до думок інших людей, повинна перевірювати правильність свого первісного переконання і змінювати його у світлі нових фактів, повинна „вчитися до самої смерти”. Однак уперта вірність своїм давнім поглядам із зневажливим підходом до інших думок так само шкідлива, як занадто поквапне сприймання чужих суґестій, яке може доводити до хамелеонівської змінливости. Між цими двома крайностями треба знайти посередню дорогу.

До цього висновку мусів доходити кожний уважний спостерігач минулої передвиборчої кампанії в ЗДА. Треба бути фанатичним і засліпленим демократом або республіканцем, щоб уважати, що все те, що сказав в отій минулій передвиборчій кампанії „його” кандидат — було добре і правильне, а все те, що сказав кандидат другої американської політичної партії — було зле і невірне. Взагалі, це дуже поганий психологічний і політичний підхід — на жаль, часто стосований в українському громадянстві, — що треба боронити „свого”, хоч би він помилявся, і треба гудити „чужого”, хоч би він мав рацію. Навпаки, виявом найвищої політичної культури є льояльність не тільки до своєї політичної партії чи групи, але й до суперницької. Клясичним прикладом може бути поведення опозиційної Консервативної партії в Британії, яка погодилась, щоб її член перейняв суто формальну функцію головуючого в Палаті Громад без права голосування, і щоб таким чином уряд Партії Праці, який розпоряджав тільки 4-ма голосами більшости, дістав практично один голос більше.

У дні виборів мусять всі, без уваги на партійну приналежність чи симпатії до того чи іншого кандидата, ствердити, що в передвиборчому періоді по обох сторонах сказано було багато речей правильних і по обох сторонах витрачено багато слів, закидів і оскаржень, що їх краще було б не говорити. Наприклад, з республіканського боку перебільшувано закид „м'якости щодо комунізму” на адресу демократів, так само, як з демократичного боку перебільшувано закид „воєнної поквапности” на адресу республіканців. Демократична сторона виразно промовчувала скеровувані на її адресу закиди щодо затушовування деяких аморальних явищ і афер, а республіканська сторона виразно промовчувала пригадку, що за останнього республіканського уряду пороблено в Кореї, у справах Мадярщини й Берліну ті самі помилки, що їх тепер республіканці закидають демократам. Ні одна сторона не є без гріха й ні одна сторона не цуралася закидами, що пахли демагоґією. Але й кожна з двох суперницьких партій вносила своєю кампанією також позитивні й конструктивні моменти в сучасну американську політичну думку, розбурхуючи її та актуалізуючи різні проблеми.

Тому не треба ізолювати себе від інакодумаючих та засклеплюватися в ґетто однодумців. Перевірка вартостей й вирівнювання думок — запорука поступу. Перепускаючи все зачуте в минулих тижнях через призму власного критицизму — треба голосувати так, як диктують розум і серце.

„Колективне керівництво”

Англійський дипломат Роберт Джанстон, подорожуючи в 1815 році по російській імперії, докладно приглянувся до життя різних народів: поляків, українців, росіян, балтійських націй, що входили до складу Росії. У висліді тих спостережень він писав: „Росія, як цілість, мусить бути більше чи менше ослаблювана через свою експансивність. Вона занадто велика, щоб бути здоровою. Вона вперто провадить централізацію, це її патологічний вантаж, який шкодить... і одного дня зможе привести до її розвалу”.

Хрущов напевно не чув про цю блискучу характеристику російської імперії, але про неї, можливо, знають Козлов, Косиґін і Брежнєв. Декому могло здатися, що після смерти диктатора Сталіна — російське „руководство” прийшло до голови по розум: проголошено принцип колективного керівництва в Кремлі, розпочалася децентралізація в деяких ділянках життя. Та скоро колективних керівників ставало в Кремлі менше й менше і, врешті-решт, при владі залишився Хрущов. Тому, хто виступав проти „культу особи” Сталіна — нині закидають те саме: Хрущов творив власний культ особи. Початковим спробам посталінської децентралізації Москва давно вже протиставила поновлений централізаторський тиск на Україну, Білорусь та інші республіки. Росія далі стремить до централізації — економічної, духово - культурної та релігійної. Тому пропаґується ідею „комунізму”, коли в СССР мають зникнути мови й культури — але не російська... Тому переслідується різні віровизнання, але толерується російську Православну Церкву...

Але хіба Булґанін чи Молотов були проти цих народовбивчих постулятів червоної Москви, перейнятих нею від біло - царської Москви? Ні, не були, а все таки їх вигнано з Кремлю. Чому? Їх вигнала якраз централізаторська, імперська настанова, той незмінний дух, що панує в Москві ще з часів Івана Грозного. Російська імперія не може погодитись на колективне керівництво і на децентралізацію, бо це означало б початок розвалу імперії, це суперечило б імперській доктрині, і всілякі міркування „комуністичних” теоретиків тут ні до чого.

Московська армійська газета „Красная Звезда” з 24-го жовтня навела клясичний приклад у передовій „Сила колективного керівництва”: воно автоматично самоліквідується в умовах диктатури. У цій статті пропаґується „силу колективного керівництва”, але відразу ж і інший принцип: принцип „единоначальства” — одноначальства. „Партбюра” в частині майора Єлтишева формально не можна обвинуватити, що воно не дотримувалось принципу колективного керівництва, — читаємо в тій газеті. — Люди спільно виносили рішення. Але за колективними рішеннями не йшли колективні дії. До голосу людей керівники по-справжньому не прислухались. У висліді — всі побажання залишались на папері”.

Вони залишатимуться й далі на папері, бо там, де диктатура — там немає місця для народоправства, демократії. Імперіялістична структура СССР вимагає „единоначальства” і централізації. Новий міністер закордонних справ Англії, Г. Вокер, висловив у Вашинґтоні припущення, що двійка Брежнєв - Косиґін довго не існуватиме. Прихід до влади одного - єдиного „вождя” вестиме знову до ліквідації навіть розмов про „колективне керівництво”, до нової централізації й узурпації прав народів СССР і країн-сателітів. Але все до пори, до часу: одного дня пригноблені народи таки скажуть своє остаточне слово московському „єдиноначальству”.

ПРИВІТ

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШОГО АРХИЄПИСКОПА КИР АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА, ЧСВВ, МИТРОПОЛИТА УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ У ЗДА, ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ З ЗОЛОТИМ ЮВІЛЕЄМ

„А ми тую Червону Калину підіймемо,
А ми нашу славну Україну розвеселимо.”

Цього року із —150-річчям з дня народження Великого Сина України, Тараса Шевченка, збігається ще інша всеукраїнського значення віковічна подія — 50-річчя збройного виступу Українських Січових Стрільців на боротьбу проти одвічного ворога — Москви.

Формація Українських Січових Стрільців на Західньо-українських Землях 50 років тому має велике історичне значення, бо вона не тільки відновила українські військові традиції з-перед 250 років, але й поставила собі була за завдання збройну боротьбу за Незалежну Українську Державу.

Українські Січові Стрільці були еманацією українського національного, патріотичного виховання галицької вітки Українського Народу, якого надхненником був геніяльний творець новочасного українства — Тарас Шевченко, який своїм могутнім голосом розбудив український нарід з довгого сну, а громовими словами закликував до боротьби за визволення України.

І саме, в столітню річницю народження Великого Кобзаря й Національного пророка, на Західньо-українських землях твориться після довгих років перший зав'язок мілітарної української сили — Українські Січові Стрільці. Творилися вони за важких і несприятливих умов, але дух українського патріотизму швидко став у рядах Українських Січових Стрільців переможним. Кожний член УСС був свідомий того, що бореться за Україну та що кінцевою метою їхньої боротьби є відродження незалежної української держави.

В ході збройної боротьби з найстрашнішим тоді ворогом українства, царською Росією, Українські Січові Стрільці скропили й освятили кров'ю всі українські землі та посіяли на них незнищимі цінності свого духа. Вони дали блискучий приклад відданої аж до жертви життя служби народові, бо боролись не за владу для себе, не за почесті й інші проминаючі речі, а боролись і жертвували своє життя за свій нарід, за волю України. Своєю кров'ю відкрили вони замкнену насильством ворогів книгу історії України, яку прочитують нові покоління українського народу. Їх героїчні чини, записані в історії та їхніх піснях, запалили великий незгасний вогонь у душах молоді та стали базою, на якій народилася нова епоха чину. Вони створили невмирущу леґенду слави українських Воїнів, отих „Лицарів Червоної Калини” та леґенду про непоборність українського визвольного ідеалу.

Вітаючи живе Лицарство Українських Січових Стрільців з їх Золотим Ювілеєм, схиляємо голови в пошані героїв, що склали свої голови за Волю України та молимо Бога, щоб допоміг Українському Народові якнайскоріше скинути комуністичне ярмо та зажити повним релігійним і національним життям у Вільній Соборній Українській Державі.

Прохаючи Боже Милосердя про краще завтра Українського Народу, пересилаю з Вічного Міста Риму, Українському Січовому Стрілецтву з нагоди його Золотого Ювілею Архиєрейське Благословення.

Дано в Римі, в день Покрови, Опікунки Українського Воянтва 1964 року.

АМВРОЗІЙ
Митрополит

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Українські концерти для частин Совєтської Армії

Групи українських письменників, співаків, музик останнім часом виступали в частинах Совєтської армії. „Немає на Україні такої частини, де не побували б ці мистці”, з нагоди „20-річчя визволення України з-під фашистської навали”. „Молодь України” з 11 жовтня повідомляє, що в таких групах були Г. Майборода, М. Тарновський, Яків Баш, Б. Олійник та ін. Треба зазначити, що декілька років тому взагалі не допускалось українського слова й пісні в частини Совєтської армії, де все скероване на русифікацію молодих бійців.

Українсько-юґославський кінофільм

Київська кіногрупа, на чолі з режисером Ю. Лисенком, поїхала в Чорногорію, до Юґославії, щоб там спільно з „Ловчен-Фільмом” зробити натурні здіймання для фільму „День перемоги” — про боротьбу української групи в складі юґославських протигітлерівських повстанців. Фільм, у якому можна легко відійти від згадки про „старшого брата”, народжується дуже важко. Як повідомила „Радянська Культура” з 22 жовтня, тільки над сценарієм „Дня перемоги” працювали: П. Голубович, П. Загребельний, Ю. Лисенко, О. Сацький, З. Велимирович і чорногорець Р. Джуравич. Це, здається, рекордово велика кількість сценаристів в історії світового кіна, бо звичайно над сценарієм працює один, найбільше два кінодраматурги.

„Літературна Україна” — вже без Хрущова

Хрущов не причислював себе до літераторів, хоча й давав вказівки письменникам, як треба писати. Але київська „Літературна Україна” майже в кожному числі згадувала про „улюбленого т. М. С. Хрущова”. Це, здавалося б, на постійно приписане прізвище — зникло із сторінок „Літературної України”, почаючи від 16 жовтня 1964 року. Навіть у статтях про 20-річчя боїв на Україні з гітлерівцями — цього прізвища вже не згадано, хоча Хрущов був одним з керівників т. зв. „Українського Фронту”.

Д-р Михайло Кушнір

МЕЖІ ЕВОЛЮЦІЇ КОМУНІЗМУ

(I)

Теорія ступневої демократизації совєтського устрою, яка припускає можливість постання в середньо - східній Европі „національних комунізмів”, мала вже віддавна своїх прихильників на Заході, особливо в прогресистських колах.

В історичній перспективі цій теорії важко відмовити слушности, бо немає підстав твердити, що комунізм, як і кожний інший суспільний устрій, не здібний до еволюції.

Коли покоління, яке на своїх плечах винесло революцію, зійде цілковито із сцени, революційний патос послабне, і наступні покоління сприйматимуть як повсякденну річ те, що для їх попередників було вислідом жертв і боротьби. Будуть поглиблюватися дисонанси між революційною доктриною і дійсністю, доктрина з бігом часу затратить свої емоціональні первні, стане збором гасел, механічно сприйманих новими поколіннями. Місце „професійних революціонерів”, що виросли у школі Леніна, займуть техніки і бюрократи. Романтизм перших років революції заступить змагання уладжувати життя в умовах релятивного добробуту і безпеки. Тоді може злагіднитися терор, державний устрій може спертися на пошануванні права, заникне жадоба підбоїв. В атмосфері внутрішнього відпруження опановані країни можуть здобути певну міру самостійности, навіть думати про відірвання від імперії.

Еволюція з бігом часу може піти так далеко, що комунізм перестане бути комунізмом, а совєтський устрій переформується в новочасний суспільний устрій.

Але це — перспективи дуже далекої майбутности. Тим часом ніщо не вказує на те, щоб совєтська правляча еліта втрачала свій революційний динамізм і резиґнувала із своїх світових амбіцій. Це не свідчить про те, що совєтський комунізм скостенів у кліщах догми, — період по смерті Сталіна приніс певні зміни, але без шкоди для доктрини і засад устрою. Найближчі роки можуть принести дальшу еволюцію, але треба все ж таки прийняти, що вона не переступить меж, визначених устроєвими доктринальними заложеннями й інтересом совєтської імперії.

Критика знизу

Які ж є межі тієї еволюції? Чи є в них для підбитих країн місце на більшу самостійність, на поширення сфери свободи і поліпшення матеріяльних умовин? Вони в суті речі досить вузькі.

Останні роки принесли в Совєтському Союзі і в залежних від нього країнах небувалий розвиток „критики знизу”. Преса РСФСР і сателітних держав, а в порівнянні з ними у значно скромнішому засязі в УССР — сповнена критичних голосів, що творять згідний хор масового невдоволення з умовин життя і заходів адміністрації. Перегляд тих скарг і нарікань, що заторкують деколи (очевидно й поза межами України) також другу ґарнітуру совєтських достойників, справляє враження деякої свободи слова. Члени партії критикують публічно своїх партійних товаришів, робітники — директорів, урядовці — зверхників. Нарікають на погані умовини праці в фабриках, на визиск, на легковаження життя і здоров'я робітників, на арбітральність провінційних кациків, самоволю партійних секретарів, тандитні помешкання, брак предметів першої потреби, зріст злочинности, недбальство міліції, занепад моралі, безідейність молоді, навіть на низький рівень літератури.

Критика розгортається широкою хвилею, але та хвиля не переступає бар'єру, за яким починаються „позиції марксизму і політична лінія партії”. Критика знизу, досить розлога, мусить бути аполітична. Вільно критикувати секретаря районового комітету партії за недотримування постанов пленуму ЦК, але не вільно критикувати постанов того ж ЦК, бо вони є виразом „мудрости й непомильности партії”. Президія ЦК КПСС — властивий уряд СССР — для звичайного громадянина, навіть для рядового члена партії поза засягом критики. „Межа свободи” громадянина закінчується там, де починаються проблеми найжвавіше дискутовані в демократіях — проблеми політики уряду. А комуністична політика просякає всі ділянки життя.

І не може бути інакше в совєтському устрої та в споріднених з ним устроях. Непорушною прикметою тих устроїв, умовиною їх існування є володіння монопартії. Комуністична партія, — партія „нового типу”. Ленін називав її „авангардом пролетаріяту”, Сталін — „найвищою формою його клясової організації”. Членів демократичних партій об'єднує спільна політична програма, членів комуністичної партії — доктрина, засади якої мають характер догм і можуть бути тільки інтерпретовані. Засобом здобуття влади для комуністичної партії є не виборча картка, а — революція. Здобувши владу, вона нищить усіх своїх противників, аж влада опиниться в її руках монопольно.

Проблема опозиції

Істотною рисою демократії є існування політичної альтернативи у вигляді опозиції. Рацією існування опозиції є визнавання державою суперечних, принаймні розбіжних інтересів суспільних груп і верств. Комуністична партія цих суперечностей, охрещених назвою антагоністичних, не визнає. Комуністична партія вважає себе, на основі фіктивного мандату, виключною репрезентанткою інтересів працюючого люду. Вона не допускає навіть розбіжности між інтересами міст і сіл, приймаючи фікцію „союзу робітників і селян під керівництвом робітничої кляси”.

Інтереси бюрократичної верстви, що розрослася в совєтському устрої до небувалих розмірів, утотожнюються з інтересом робітничо - селянським, а інтереси інших суспільних верств, окреслюваних загально терміном „клясового ворога”, позбавляється репрезентації, як пережиток капіталістичної доби. Всі організації в державі, без уваги на їх характер, можуть бути тільки „трансмісіями” волі партії.

В такого роду системі немає місця на політичну критику, критику починань найвищої влади. Допущення такої критики було б згодою на існування опозиції. Кожна критична оцінка політики партії, висказана публічно, приховувала б у собі небезпеку постання опозиційної організації: воно було б тим більше, чим більше конструктивних елементів, здібних гуртувати людей, містила б у собі ця критика. Опозиція є анатемою для партії. Партія не знає поняття льояльної опозиції, бо кожна б'є в підстави устрою, отже кожна є злочинною.

„Народний правопорядок — заявляє „Правда України” — засновується на тому, що кожний, хто посміє піднести руку на здобутки працюючого люду в Україні... має бути покараний згідно із законом”.

В СССР немає тяжчого злочину, як такий замах на „право народу”. Орган безпеки, недбалі у викриванні звичайних злочинів, виявляють особливу чуйність і спритність у викривані „клясових ворогів”, тобто людей, яким мариться демократизація устрою. Заслужити назву клясового ворога дуже легко: вистачить необережної розмови, недосить поквапливого вияву своєї льояльности. Запідозріння в опозиційній поставі утруднює життя, завішує над запідозреним непевність завтрішнього дня, маніфестація опозиції веде до тюрми. Опозиція в совєтському устрої є зрадою народу та держави. Цей устрій не може дозволити поширення в тій ділянці „сфери свободи”, бо це було б початком його кінця.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Цікава статистика

Перший секретар Центрального Комітету Комуністичної Партії України П. Шелест, доповідаючи в Києві 17-го жовтня на засіданні ЦК КПУ з нагоди „20-річчя визволення України від фашистської окупації”, повідомив: „Зміцнів і згуртувався бойовий загін КПСС — Комуністична партія України, в складі якої сьогодні близько 1 мільйона 700 тисяч комуністів”.

У київському місячнику „Комуніст України” за липень цього року — „теоретичному і політичному журналі ЦК КПУкраїни” — подано висоту накладу цього журналу: 65 650 примірників.

Виходить, що лише кожний 2.589-ий комуніст на Україні читає видаваний безпосередньо для комуністів журнал?

Із зіставлення бачимо, що або самі комуністи не цікавляться своїм „ідеологічним” журналом, або ж вони читають — на догоду московським русифікаторам — „Комунист Украины” російською мовою. Якщо друге припущення вірне, то це означає, що майже 2 мільйони своїх і посланих комуністів на нашій Батьківщині — це справді „бойовий загін” зрадників українського народу, української мови і культури.

Математика — точна наука, і вона й тут допомогла точно визначити сили чорної реакції „на нашій, не своїй землі”.

(ВГ)

Екзистенціялізм

У новинці про нагородження Сартра нобелівською премією в „Свободі” з 24 жовтня ц. р. був натяк, що екзистенціялізм — це безбожництво, ультра - лібералізм і т. д. Не все це правда. Екзистенціялізм, як і кожна ідея, має широкий зміст і ще ширшу інтерпретацію. Та зродився він, як і кожна ідея, з людської туги за правдою, та ще й і в ділянці релігії.

Засновником екзистенціялізму вважають данського мислителя і — як його називає навіть католицька енциклопедія — одного із найбільших релігійних мислителів Сорена К'єркеґаард. Філософ К'єркеґаард заперечив систему абсолюту Геґеля, що його сьогодні ще може визнають большевики, бо їхній „пророк” Маркс засвоїв діялектику саме від Геґеля; К'єркеґаард заперечив також формалізм у релігії, шукаючи глибших основ віри.

Тож екзистенціялізм радше відомий під назвою християнського екзистенціялізму, і його можна знайти у таких визначних філософів, наших сучасників, як Едмунд Гуссерль, Карло Ясперс, Мартин Гайдеґґер, Ґабрієль Марсель. Екзистенціялістом є один із найвизначніших американських теологів, професор теології Прінстонського університету Поль Тілліх. Сартр, а з ним і інші письменники (головно Камюс, який кілька років тому трагічно загинув) проповідували й проповідують інтроспективний гуманізм, де екзистенція, саме існування одиниці стоїть перед есенцією людини.

Атеїстична нота у віруванні цих екзистенціоналістів іде не від К'єркеґаарда, а радше від Ніцше, який заявляв, що „Бог помер”, і немає ніякої універсальної сили, що зумовлювала б моральне право людини. Не зважаючи на великі різниці між християнським і матеріялістичним екзистенціялізмом, обидва ці філософічні напрямки відображують хаос і трагізм сьогоднішнього світу. Найбільшим ворогом екзистенціялізму є комуністичний догматизм.

Остап Тарнавський

Володимир Яків

МІЖ СПЛЕТОМ ДРАКОНА Й МЕДАЛЬЙОНОМ ХРИСТА

(ПОДОРОЖНІЙ ЕСЕЙ З НОРВЕҐІЇ)

(6)

Традиція рунічних каменів виразно збереглася у Норвеґії, і то саме в намогильних каменях, при чому бачимо на цвинтарях дві форми: або просто надгробник має форму незугарного, неотесаного рунічного каменя, — або є це вже дещо стилізовані надмоґильні камені, які, проте, аж ніяк не нагадують звичайних пам'ятників. Рунічні камені зустрічав я на цвинтарях скрізь — в тихому селі Кавпанґері, в селі-живці Зондалю, в містах Тронґгаймі й Ослью.

Рунічні камені уживані також, як пам'ятники. Наприклад, у Зондалі рунічний камінь на одній з головних площ на спогад 1814 р. (дата усамостійнення Норвеґії від Данії, але від цього часу Норвеґія була ще в персональній унії із Швецією аж до 1965 року, коли її „штортінґ” - парляменту схвалив повну незалежність). Подібний у Валестранді, але вже із затертим написом. Їдучи автобусом через дикі верхів'я Йотунгайменy, бачив я при дорозі дві гострі кам'яні шпиці, з якимись плоскорізьбами на мідяних медальйонах. Ориґінальний рунічний камінь, тільки із зміненим написом, в Ослью біля славетньої лещетарської скічні у Гольменколлені. Це так тільки, для прикладу.

На ориґінальних рунічних каменях частий, поруч із рунами, мотив змії, певно також своєрідного заклину, при чому той мотив згодом переходить до примітивного мистецтва, і проявляється у декораціях церков, приймаючи форму хреста. Це, — один із слідів двовір'я. Деякі з тих хрестів мають форму варязьких мечів. А як обидва елементи — давній і новий — сплітаються, найвиразніше можна прослідити на рунічному камені з 1040 р. в історичному музеї в Ослью, де на невигладженому типовому камені є лінійний рисунок Христа й біблійних сцен з рунічним написом побіч...

Момент „двовір'я” ще сильніше виявився в старовинних церковцях. Це — дерев'яні будівлі, яких основною конструкцією є сполучені між собою дерев'яні стовбури, що стоять наче колони. На ту конструкцію приходять стіни й дах, при чому дах, звужуючись, буває кількаповерховий, або розчленовується на малі, стрункі вежі, що творять своїми формами рідке естетичне враження. Серед різних декоративних елементів найчастіше трапляється тут передхристиянський мотив дракона. Дівчина - ґід, яка пояснювала нам деталі церковці бл. Берґену (т. зв. Фантофт Ставкірке), дотепно зауважила, що перші християни не хотіли зражувати собі давніх богів, і для певности затримали драконів.

Церковці дуже часто лучаться із ґалерійками, що оточують головну будівлю, поруч можна бачити інколи дзвіниці. І гірське оточення і матеріял, і часто навіть архітектура нагадують наші українські гірські церковці, однак без того нахилу до надміру деталів. Цікаво, що в церквах, які не мають вікон, святилище відділене від церкви, і це справляє враження нашого іконостасу. І ще одна характеристична риса: у тих церковцях часто можна бачити візантійські хрести у колах. Церкви здебільша з XI - XII ст. Їх було колись 800 - 900, тепер залишилося заледве тридцять, але всі вони втішаються спеціяльною опікою.

Усі ці церковці вказують на певну спорідненість Норвеґії із Україною, — навіть хоча б в елементі згаданого „двовір'я”, яке й у нас утрималося аж досьогодні, підкреслюючи і нашу консервативність та „селянськість”. А про багатство саме дерев'яної культури в Україні писали компетентніші від мене фахівці, і тут можу тільки на марґінесі цей момент згадати. Можна б ще хіба згадати про спільне замилування вишивкою, при чому саме вишивка є ще одним прикладом консерватизму норвежців: малі шматочки попаленого вишиваного полотна й тканини виявлено ще серед озеберзьких знахідок, разом із найкращим судном вікінґів, яке, мабуть, належало до якоїсь королеви чи князівни. Цікаво, що вишивкою, з дещо рунічним мотивом, прикрашена також сорочка Мадонни — багато поліхромованої статуї з XII ст. з Гове-Кірке у Зоґне, що виразно свідчить про суто національний момент у релігійному мистецтві вже в тих стародавніх часах.

Щождо „драконів”, то вони також є на різьбах озеберзьких знахідок, і належать до найбільш „персеваративного” елементу норвезького мистецтва. А самі різьби вікінґів свідчать про надзвичайно високий рівень культури тих шляхетних „піратів”. Різьблене само озеберзьке судно, різьблені вози, сани, скрині. Дуже цікаві голови якихось потвор, з яких одні виконані в спокійному „академічному” стилі, а інші — „бароккові”.

Наскільки часто повторюється мотив дракона, можна переконатися, відвідуючи будь-який історичний чи етнографічний музей. Насамперед, останки старих „Ставкірке”, яких є багато в музеї в Ослью, потверджують, що комбінація із драконами не виняток, але засада. З драконами є релікварі святих, церковні крісла і церковні лавки. З драконами є цвинтарні брами і хатні сволоки, упряжа, меблі, вішаки, лещата, хатній посуд. Звичайно цей мотив вертається подекуди у стилізаціях сучасних домів. Може менше дивно, що дракона проколює Христос після воскресіння на фризі катедри в Ослью, але вже дуже характеристично, що сірчані вогні Содоми й Гомори представлені на тому ж фризі також у вигляді драконів.

(Далі буде)

Іван Калинович

З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ УСС

Наш 450 змїївський полк в 1916 р. складався з каспійських рибалок. Вони співали про купеческою дочку" і про „бєлія снєга". Про царя вони не згадували! Командантом полку був фон Копшталь. Він і ген. Щербачов були одружені з сестрами. Щербачов командував 7 армією. Наступ вів ген. Брусілов.

4-го червня 1916 року ми прибули з Бесарабії і змінили фінляндських стрільців на р. Стрипі, на північ від Гайворонки. Наш полк став проти с. Бурканів. Місцевість була болотниста, віддаль до ворога 2500 метр. На день виставлялася на 1000 метр. застава... Перший раз пішов я і побачив на стінах окопів білі паперці: „Брати Українці! Ми галицькі українці, боремося за волю України, переходьте на наш бік, будемо здобувати Україну разом! УСС".

За кілька днів я, як командант 1-ої сотні, дістав плян бою. Дивізії, і то елітніх, Стрілецька Туркестанська, Фінляндська і Замурська сибірська і наша 113 піхотна вели наступ. Головний удар ішов на Гайворонку. Нашому полкові треба було робити демонстрацію на Бурканівський ліс і, не доходячи на 500 метр. окопатися. Але Ф. Копшталеві захотілося дістати орден св. Юрія, і він в останній мент наказав взяти Бурканів. Я, не діставши писемного приказу, окопався при виході з житнього поля-самосіву, в 700 метрах від ворожих дротів. 10-та сотня загналася на самісінькі дроти, на УСС-ів і вся полягла. Зліва від мене тяжкі втрати мали 3 і 4 сотні. Гайворонку взяли, але прориву не було. Копшталь наказав мені „пляново відходити" і похвалив за малі втрати — 25 легко ранених. А солдатня тішилася похвалою.

Аж в кінці серпня ворог перед розсвітом почав підривати містки на р. Стрипі, ми кинулися і застали порожні окопи. Тут я наочно переконався, хто був проти нас. Ми найшли багато молитвенників в українській мові, листи з дому, збірки січових пісень. Мої чернігівці знали ноти: „Та цеж наша мова". Тієї ночі дивізія вирушила на р. Коропець на с. Степанів, на південь від м. Козова. Марш був настільки швидкий, що дівчата зі Степанова, які пішли раненько до Козови до церкви, вертаючися по полудні, попали на мою заставу. Півсотенний прийняв їх за шпигунів. Але це були молоденькі дівчатка, святочно одягнені, з молитвенниками в руках, я заговорив до них по українськи і побачив, що їх самих пускати не можна, тому дав їм провідника-десятника Очколаза, і наказав провести до їхніх хат в Степанові. Дав йому ще двох вояків, українців.

На ніч Кролевецький полк зайняв ст. і село Потутори, Харківський село Куропатники, але їх вибили УСС, і вони відійшли назад до Потутор. Вночі я дістав наказ змінити сотню в Потуторах і окопатися. Станція була цілісенька. На пероні росли каштани, в кабінеті нач. станції була софа. Ніч була місячна, але з Золотої Липи піднімався густий туман. Просто передо мною були „дикі лани", а праворуч за річкою Цинівка мав бути фільварочок Малинівка. Виставив сторожі.

На рано в тумані явився Ф. Копшталь і запевняв мене, що полкова розвідка цілу ніч була за Золотою Липою і нікого там не найшла. Дав наказ перейти Липу і окопатися на тому боці. А сам погнав до 2-го куреня. Я пішов до стійок і довідався, що весь час чути говір зправа „по-хахлацьки", а наліво не відомо хто. Була 9 година, і я стягнув стійки. В тумані почали робитися „вікна", і нас почали обстрілювати. Два вояки були легко ранені. В далековиді було видко що лівіше нас австрійські гармати били по Золотій Липі. В телефоні довідався я, що це, згідно з наказом Копшталя, дві сотні другого куреня висилали по одній чоті, які не встигли переправитися і сховалися під берегом у воді; загинуло там коло 100 вояків. Гармати почали бити по станції і я переніс свій постій під місток. Телефоном довідався, що приходить 3-ій Кавказький корпус ген. Ірмана.

Вночі з куренем стали перед с. Шибалин і до рана окопувалися. Село було опорожнено. Хтось пустив водяний млин і чути було, як він шумів.. На зорях, через наші окопи перейшов 451 Пирятинський полк і повів наступ на Лисоню. 36 польових гармат били по Лисоні. От-от мали взяти Бережани. Стрілянина продовжувалась весь час, вечером я дістав наказ змінити Пирятинський полк, мені додавали другу сотню.
Я сказав телефоном, що тяжко мені з 500 вояками заступити 4000. Але ад'ютант сказав: Їх більш немає як 500".

Як стемніло, провідники повели мене через Шибалин і перейшли ми Ценівку на другий бік. В 20 кроках починалася гора Лисоня. Весь час під час переходу з дерев на Лисоні падали ракети, які освітлювали місцевість. Тоді треба було лягати. Нарешті мені показали вхід до пивниці, чути було гнилу капусту. В одному куті блимало світло. На соломі сидів командант Пирятинського полку Шестаковський. Я відрапортував: „Відділ з двох сотень, при двох тяжких кулеметах прибув на зміну нашого полку".

Полковник крикнув адьютантові, щоб дав мені чарку коньяку, для хоробрости. Мені сказав, що як я продержуся до завтра, в чому він дуже сумнівається, то мене змінить одна чота. Він поясняв: „Тут ми мали діло з мадярами, баварцями, а найгірше було з „ґаліцийськими стрілками", вони до нас спеціяльно ворожо настроєні. Попрощавшися, він додав: „На Лисоні я стратив більше 3000 вояків."

Прийшов день 17 вересня. Нашому полкові знов призначено Лисоню. Стоячи в окопах над с. Шибалин, я бачив безкраї лани кавказців. Рушили ми, почався затяжний лісовий бій, наші гармати не могли додати нам помочі. Уже ми бачили бережанський став, мадяри відступали. Нараз Січові Стрільці! Почалося пекло. Ми посунули назад. На половині гори стрималися. Відпочивали. На тягарових автах підвезли „учебну команду" — майбутніх пілофіцерів. Хотіли іти в наситуп, смеркалося, приїхало три генерали Савич . Тимченко, Черкасів. Хотіли бачити ситуацію. По р. Ценівка почався „заборонний огень", і УСС почали наступати. Зморені, голодні каспійці, почали сунутися взад, все нижче-нижче. Ген. Тимченко підбіг до Ф. Копшталя: „Полковнику, ви хочете віддати в полон 3-х генералів, ви шваґер ген. Щербачова?

Учебна команда в контратаку — крикнув Копшталь — Поручник Палкин, командант, кинувся вперед. Грали кулемети. Січовиків стримали. Генерали скористали з цього і щезли.

На другий день в районі Козівки говорили солдати: Німці, мадяри б'ються добре, але як дійти до них 20 кроків, то кричать: „пан, я ваш"! А ці галицькі хахли стріляють із кулеметів, доки не приколиш їх до землі!

Згадуючи ті події в перспективі 48 років, пригадуємо цю пошану до нас лише за те, що ми билися під Буркановим і Лисонею і за це дістали назву: „Лицарів Бурканова і Лисоні", хоч ми не здобули ні Бурканова, ні Лисоні. Мені приходить на думку, як треба возвеличити тих, що боронили і Бурканів і Лисоню.

Тоді я знав, що за бої під Лисонею ми заплатили 15 тисяч убитими і пораненими, і не взяли...

УСС-и билися тому так, бо боронили під'їздів до Львова, своєї столиці. Билися тому дак, що мали на своєму прапорі: „Вільна, незалежна Україна", а Москва була найжорстокішим ворогом цієї волі. Билися тому так, що хотіли втерти сльози своїм матерям, жінкам і сестрам. Кажучи словами українського націоналіста д-ра Юрія Липи, тому так, „щоб над нашим ланом був лиш Київ паном!". Тому нехай буде вічна слава УСС-ам!

ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП КИР ЙОСИФ СЛІПИЙ В ОБОРОНІ СХІДНІХ ЦЕРКОВ ПЕРЕД ЛАТИНІЗАЦІЄЮ

Рим (УПВ) — „З днем 15 жовтня справа незвичайної ваги на Соборі: йде справа про схему Східніх Церков" — так починає свою соборову хроніку італійський щоденник „Ль'Аввеніре д'Італія" під великим заголовком: „Декрет про Східні Церкви — великий іспит для екуменізму".

З великою увагою слухали усі Отці Собору промов двох великих та кваліфікованих представників Сходу: мелхітського патріярха Максима IУ та верхотниго Архиєпископа України, Митрополита Йосифа Сліпого. Перший виступив в обороні повних прав східніх патріярхів — прав, що їх вони мали у першому тисячріччі історії Східніх Церков і які під впливом латинізації поступово зменшувалися.

Не вистачить — сказав патріярх Максим IУ — дати багато почестей патріярхам, треба визнати за ними в цілості усі ті права, що їх вони мали в історії, щоб у своїх патріярхатах вони були разом зі своїм Синодом найвищою владою та щоб разом з Римським Архиєреєм вони брали участь у правлінні Вселенською Церквою.

Після мелхітського, єрусалимського та вірменського патріярхів узяв слово Верховний Архиєпископ Української Церкви Митрополит Йосиф Сліпий. Він промовляв також в імені Конференції Українських Єпископів та від імені інших багатьох Владик Східніх Церков. Митрополит Йосиф виголосив свою промову певним ,ясним, рішучим — як звичайно — голосом, але цим разом в його голосі усі Отці відчули, що Митрополит-Ісповідник говорить про щось дуже важливе для цілої Церкви, і водночас про щось болюче для Східніх Церков: „Іде тут про бути чи не бути Східним Церквам — заявив Митрополит зараз на початку своєї промови, та підкреслив це англійським висловом: "To be, or not to be", сєбто іде про латинізацію Східніх Церков. Митрополит-Ісповідник признав з вдоволенням, що Отці Собору сказали у своїх промовах багато речей, прихильних та гідних уваги, відносно християнського Сходу. Східні ієрархи зі своєї сторони усіми силами піддержують свою схему про Східні Церкви. Однак, щоб усунути усі трудноці, треба розглядати справу у світлі вселенськости Церкви. „В минулому дуже часто були скарги — продовжував Митрополит Йосиф — і вони відновляються і в наших часах, що Східні Церкви втрачають своїх вірних, і що їх число, замість зростати, радше маліє. Усім добре відомі прикрі втрати, що їх зазнали Східні Церкви На Сході. Дай Боже, щоб повернулись їм втрачені вірні!"

Багато своїх вірних Східні Церкви втратили через необережність тих західніх католиків, які старалися перетягнути на латинський обряд вірних Східніх Церков, чи то католиків, чи православних. До цього вони надуживали соціяльних вигід переважаючого латинського обряду. „Такою поведінкою вони зробили дуже злу прислугу вселенськості Церкви" — одверто заявив Отцям Собору первоієрарх української Церкви.

Навіть це мале число вірних Східніх Церков, що знаходяться нині у католицькій Церкві, поширюють її вселенськість своїми незвичайно багатими під кожним оглядом традиціями, своєю богословією, своїми обрядами та дисципліною. Вистачить згадати науку Східньої Церкви про Пресвяту Тройцю, Христологію, Маріологію, Івана Дамаскина, Висаріона, Літургії, Номоканони, і т. п.

Далі у своїй промові Кир Йосиф заявив, що без Східніх Церков саме християнське життя латинської Церкви дуже збідніло б і звузилось.

Тому-то усі ті, що з політичних причин притягають вірних Східні Церков до латинського обряду також і матеріяльними засобами та постійною пропаґандою, в той час, як Східні не в силі робити їм конкуренції, без сумніву не тільки що нищать Східні Церкви, але рівночасно завдають великої шкоди цілій католицькій Церкві. На цьому місці згадав Первоієрарх, що у 1939 році число вірних католиків Східніх Церков доходило ледве до десять мільйонів; а тим часом вірні латинського обряду перевищали п'ятсот мільйонів. Причину такого зменшення приписує Митрополит Йосиф і тому, що деякі латинські священики виявляють свою ревність перетяганням вірних візантійського обряду на латинський...

Під кінець своєї промови Митрополит ісповідник звернувся до Отців Собору з проханням, „щоб ті надужиття, що їх забороняли уже Римські Архиєреї, заборонив також і цей вселенський Собор".

Інакше треба побоюватись, що дальший такий спосіб поведінки може відстрашувати усіх тих, що пристаючи до католицької Церкви, побоюються, що вони можуть втратити свою Церкву, свій обряд, а часто свою націю.

Промову Митрополита Кир Йосифа, який говорив також від імені усіх Східніх Церков, Отці Собору вислухали з якнайбільшою увагою, та нагородили його рясними оплесками і подякою від багатьох найвищих достойників, Отців Собору західніх і східніх.

Митрополит Йосиф зайняв на Соборі разом з усіми українськими Владиками ясне становище: не вистачить бажання з'єдинення та заяви, що двері до діялогу відкриті: треба перш за все так перевести відповідну підготову.

Повне відновлення патріярхального устрою з усіми його компетенціями, привілеями та почестями Східнім Церквам у Католицькій Церкві, як рівнож забезпечення перед латинізацією східніх обрядів, дисципліни і традицій напевно приспішать прогрес повного з'єдинення.

• **Новий головний редактор „Ізвєстій"** на місце Алексея Аджубея, що його — як зятя Хрущова — викинули разом із Хрущовим, став Владімір Ільїч Степаков, дотеперішний шеф пропаганди в Російській Федеративній ССР. Він був членом компартії від 1937 року.

Ділимося з членством ОДВУ, Братніх Організацій та з усім Українським Громадянством в ЗДА сумною вісткою, що 1-го листопада 1964 р. в Европі відійшов у Вічність на 74-му році життя після довгої важкої недуги

ПОЛКОВНИК, ІНЖЕНЕР

Андрій МЕЛЬНИК

Голова Проводу Українських Націоналістів (ПУН), колишній Український Січовий Стрілець, командант сотні УСС і учасник боїв на Маківці, співорганізатор Січового Стрілецтва в Києві, командант Галицького Куреня Січових Стрільців в 1917 р., начальник Булави Осадного Корпусу Січових Стрільців, начальник Булави Дієвої Армії УНР, співосновник і краєвий командант УВО та ОУН, довголітній політичний в'язень, невтомний керівник Українського Націоналістичного Руху у боротьбі за відновлення Української Самостійної і Соборної Держави.

Хай духові вартості лицаря-воїна залишаться нам приміром до наслідування, а чужа земля хай буде Йому пером.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Центральна Управа
Організації Державного Відродження України (ОДВУ)

150-річчя Шевченка в Арґентині

Цього року майже всі філії Товариств „Просвіти" та „Відродження", в яких головним чином зосереджується організаційне життя української національної спільноти в Арґентині, більш-меньш урочисто відзначили 150-ліття з дня народження Т. Шевченка. Всі ці святкування гідно завершилися 6-го вересня у величезній залі театру „Опера" в Буенос Айресі великим репрезентативним концертом, що в ньому взяли участь мішаний хор Української Національної Спільноти, велика симфонічна оркестра Державного Арґентинського Радіо під дириґентурою А. Копитовича та солісти співаки - ліричне сопрано Т. Лихолай і баритон М. Голодик.

Концерт підготовив спеціяльний Шевченківський Комітет, створений з представників „Просвіти" та „Відродження" на чолі з М. Самоверським, головою „Просвіти" та секретарем Української Центральної Репрезентації.

За тиждень до концерту Комітет скликав до люксусового готелю „Альвеар Палас" конференцію преси, на яку прибуло 18 представників арґентинських часописів, а в тому і найважливіших — Ля Пренса, Ля Насіон, Ля Расон та інші. Т. Данилишин, секретар Просвіти, познайомив присутніх журналістів зі значенням ювілейних святкувань 150-ти ліття народження Тараса Шевченка як найбільшого поета України і незломного борця за свободу не тільки українського, а і всіх поневолених народів. Внаслідок цієї конференції в усіх буеносайреських часописах з'явилися досить докладні статті про Шевченка та святкування його ювілею українцями. Того ж самого вечора цю конференцію висвітлювалося в телевізії, а потім і на другий день по полудні.

Сам концерт відбувся в театрі „Опера" по полудні в неділю 6 вересня з обширною програмою, яку прийшлося трохи скоротити за браком часу, бо зараз же після нашого концерту мали відбутися виступи американського балету. Фоє театру прикрашали українські національні прапорці, а під стіною стояла велика копія статуї Т. Шевченка у Вашинґтоні, яку нарисував чорним на білому тлі картону арґентинський митець Алекс Робін. Перед нею лежали китиці живих квітів.

Сцену театру прикрашав великий портрет Т. Шевченка пензля того ж Алекса Робіна, обрямований колонами та арґентинським та українським прапорами. Портрет і намальовані колони були ефектовно освітлені. Декорація сцени належала Алексові Робінові, який брав участь і в пресовій Конференції, виявляючи неабияке знання української визвольної справи. Він фіґурував і в програмі концерту, маючи деклямувати в еспанській мові „Холодний Яр" Шевченка. Але саме його точка, разом із частиною кантати Б. Кудрика, відпала через брак часу.

Величезна заля на 2.700 місць, не вважаючи на високі ціни,та дошкульну економічну та фінансову кризу, яку переживає українська національна спільнота разом зі всією Арґентиною, була майже виповнена.

Окрім маси української патріотичної публіки на чолі з Єпископом Андрієм Сапеляком, Адміністратором УАПЦ Протопресвитором Б. Арійчуком, головою УЦР. д-р В. Іваницьким та управами усіх українських національних організацій були присутні і численні чужинці, а між ними представники посольств — американського (ЗДА), німецького, китайського та інших. Президент Арґентини д-р Ілія прислав голові Шевченківського Комітету телеграму з подякою за запрошення і просьбою вибачити його неприсутність на концерті — „з огляду на незалежні обставини".

Першу частину концерту почали арґентинським гимном у виконанні хору і оркестри та промовою в еспанській мові д-ра Карлоса А. Ерро, блискучого представника арґентинського літературного та політичного світу. Д-р Карлос Ерро був заступником секретаря хліборобства і тваринництва в арґентинському уряді, а тепер займає катедру арґентинської соціології на факультеті філософії та літератури в Буеносайреському університеті та історії конституцій в університеті в Ля Пляті. Як письменник він визначився книжкою „Екзистенціяльний діялог",що мала літературну премію в 1937 р. Як автор багатьох інших книжок був він президентом товариства арґентинських письменників (САДЕ), в роках 1948-1950, 1958, 1959, 1961 —і 1963. Був він і першим віце-президентом та основником Арґентинського Інституту юридичної і соціяльної філософії.

У своїй промові, гарно виголошеній та цікаво укладеній, д-рЕрро накреслив образ нашого великого поета, як символічного представника змагань українського народу до самостійного державного життя ідеалів свободи взагалі. Згадавши про пам'ятники Т. Шевченкові у Вінніпеґу, та Вашинґтоні, він висловив переконання, що і в Арґентині, свободолюбній країні ген. Сан Мартіна Визвольника, свого часу поставлять пам'ятник Великому Українському Поетові.

У цій першій частині хор Національної Спільноти та симфонічна оркестра виконали „Заповіт" Шевченка, муз. М. Вербицького. Заспівував М. Голодик. Потім у тому ж виконанні „Думи мої" муз. Топольницького; далі — „Прометей" муз. К. Стеценка на оду О. Коваленка, присвячена Шевченкові.

Закінчили цю частину виступи солістів: Т. Лихолай проспівала під супровід оркестри „Плавай, плавай, лебедонько" — К. Стеценка та „Три шляхи" Я. Степового; М. Голодик під супровідь оркестри проспівав „Гетьмани, гетьмани" — М. Лисенка. Обидва солісти в своєму виконанні були бездоганні, особливо гарно Т. Лихолай проспівала „Три шляхи", а М. Голодик в „Гетьманах" („блисне булавою") дійсно блиснув своїм верхнім ля бемолем.

Оркестрував всі ці речі, писані для фортепіяно, А. Копитович, що дуже вдало припасував свої оркестровки до ніжного голосу Т. Лихолай. Загалом уся оркестрація українських творів А. Копитовича виявилася дуже гармонійна.

Другу частину розпочав промовою в українській мові Гр. Голіян, редактор „Українського Слова" та голова Головної Ради УЦР, і його промова була добре продумана і добре виголошена. Темою її була боротьба Т. Шевченка за волю і за правду.

Музичну частину розпочав твір Вас. Барвінського „Дівертіменто" для струнної оркестри в оригінальній оркестрації автора.

Справжньою новиною в цьому концерті була симфонічна поема „Шевченко" А. Копитовича. Вона зробила на всіх присутніх дуже приємне враження, вся побудована на українських народніх мелодіях, вона в середній частині, може бути, видалася мало звучною, бо складена із сольових виступів різних інструментів, зате кінчається справжнім звуковим багатством в апотеозі нашого генія. Цим своїм твором А. Копитович збагатив світову музичну скарбницю українською тематикою. Про цей твір та про її автора згадаємо ще пізніше, коли ця симфонічна поема буде записана на платівку, що вневдовзі станеться.

Закінчив концерт український гимн у виконанні хору і оркестри, а перед тим був ще виконаний цікавий твір мало відомого нашого композитора Б. Кудрика — „Вибір гетьмана" і цю кантату, написану для хору і фортепіяно, зоркестрував А. Копитович. Всю її записано на платівку. Звучала ця кантата дуже могутньо, і в ній губився голос соліста М. Голодика.

Підсумовуючи, треба визнати, що цей концерт дійсно гідно довершив Шевченківські святкування в Арґентині, і що його організаторам, які вклали в нього багато праці і доброї волі, належиться від громадянства подяка.

Є. Онацький

Українська хроніка

• **Філологічна секція НТШ** влаштовує в суботу, 7 листопада 1964 р. в годині 6-тій вечером в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, Наукову Конференцію для відзначення 70-річчя проф. Євгена Онацького, який проживає під цю пору в Буенос Айресі. Конференцію відкриє директор Філологічної Секції проф. д-р В. Лев і виголосить вступне слово про Ювілята. З черги проф. д-р Г. Лужницький дасть доповідь про життя і творчість проф. Онацького. На закінчення Конференції буде відчитана доповідь професора Онацького на тему „Сорочка в українській обрядності". Конференція призначена для ширшого круга громадянства.

• **В Буенос Айресі, в домівці Арґентинсько - Українського Клюбу**, д-р Богдан Галайчук виголосив доповідь „Латинська Америка між Заходом і третім світом". Д-р Б. Галайчук викладає міжнародне право в Католицькому університеті в столиці Арґентини.

• **У Сиракузах, Ню Йорк, відбувся вечір пам'яті письменника Івана Багряного.** Діловий Комітет для того відзначення очолював проф. Посипайло.

• **На американській філателістичній виставці в Атлантик Сіті** член Українського Філателістичного Товариства у Філядельфії, Володимир Жовнірчук, був нагороджений срібною „плякетою" й дипломом за збірку „Т. Шевченко у державних значках України й закордону".

Цивільний прем'єр Південного В'єтнаму заповідає реформи і дальшу війну проти комуністів

Сайгон. — Новопризначений цивільний прем'єр Південного В'єтнаму, 60-річний колишній посадник Сайгону, Тран Ван Гуонґ склав перед 17-членною Високою Державною Радою 15-хвилинну програмову заяву, в якій передусім заповів енергійне продовжування війни проти комуністичних партизанів та проти невтралістичних тенденцій. Однак він підкреслив, що заведення адміністраційного ладу, викорінення корупції, усунення несправедливости і піднесення добробуту населення є необхідними передумовами перемоги над комуністами і обіцяв перевести всі ті адміністраційні та економічні реформи. Зокрема він заповів, що хоч молодь грає першорядну ролю в державі, постачаючи кадри для армії, проте шкільні залі мусять бути вільні від політики і що так само Церкви не можуть брати активної участи в політичному житті країни. Обраного з-посеред членів Високої Державної Ради президента Південного В'єтнаму Фана Хак Суу, який призначив названого прем'єра, не було на тому суботнішньому засіданні. Прем'єр відповідав також на різні запити та заповів проголошення повного нового уряду на найближчі дні.

„Тризуб" і УСК закінчили нерішеною зустріч у Філядельфії

Філядельфія, 1-го листопада. — Відплатні мистецькі змагання між „Тризубом" і УСК-ом з Ню Йорку за першість Південної Дивізії „Східньої Конференції", найвищої кляси футболу на Сході ЗДА, закінчилися безворітньою нерішеною 0:0. Мимо доброї гри цілої дружини і численних стрілових нагод „Тризуба", який значно переважав у першій півгрі, напад „Тризуба" не зумів здобути ніодних воріт. Цим дозволив „Тризуб" дружині УСК-у з Ню Йорку вивезти з Філядельфії одну цінну для неї точку. УСК завдячує безворітній вислід добрій грі своїх дефензивних ліній та рішучості воротаря Яблевського. „Тризуб" виявив значну поправу в порівнянні з грою минулого тижня, так в лінії нападу, як і головно в обороні, якій привернув певність дії поворот Бородяка. Перші хвилини зустрічі могли принести вирішення, коли стріл Сметгирста (УСК) відбився від стовпа воріт, а потім такий же стовп задержав стріл головою Ферейри („Тризуб"). Після односторонної першої половини прийшла більше вирівняна гра в другій, але дефензивні формації обидвох дружин вив'язалися зі своїх завдань. Для повного вдоволення 3.000 глядачів красою цієї гри високої кляси бракували лише декілька ефектовних воріт.

На початку змагань слово заповідача про Листопадові Роковини попередило музику американського і українського гимнів, які відіграла місцева українська оркестра в козацьких строях. В перерві ця сама оркестра дала свій виступ. Змагання були перервані точно в 3-ій годині, щоб вшанувати короткою мовчанкою пам'ять борців за волю України.

УСК з точками 12:4 і „Тризуб" з точками 10:6 займають перше і друге місце в показнику Південної Дивізії.

Інші висліди змагань „Східньої Конференції" минулої неділі: „Джуліяна" — Гунгарія" 2:2, „БВ Готче — „Дойчунґарн" 1:4, Н.Й. Амерікенс — „НЙ Гота" 2:1, „Мінерва Пф." — Грецько-Ам. СК 2:6, „Метрос" — „НЙ Інтер" — 4:0.

ЗІ СПОРТУ

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" — „ДОЙЧУНҐАРН" 1:1 (1:0)

Маспет, Л. Ай., 25 жовтня. — Після 1-тижневого відпочинку „Ч. Січ" відбула відплатні змагання на виїзді зі сильною дружиною „Дойчунґарн" і, як попередньо, цим разом теж вийшла з гри без поразки. При більшому щасті та справедливіших суддях, „Ч. Січ" мала усі дані здобути високу перемогу. Вже в початковій фазі гри заіснувала добра можливість до відкриття конта голів для січовиків: Гамілтон не потрапив до порожніх воріт з кількох метрів. В 6-ій хв. сильний стріл Снилика відбився від поперечки. В 12-ій хв., Гамілтон майстерно відтягнув воротаря німців, перекинув м'яч Санчезові, який гарячково перестрілив порожні ворота. В 21-ій хв. Вільчак перебрав цільну подачу Снилика, провів глибокий рейд, передав м'яч хвилево некритому Гамілтонові, який сильним скісним стрілом попід поперечку здобув ведення. Після цього „Ч. Січ" здобула реґулярного голя (Гамілтон з подачі Санчеза), що несправедливо відкликав головний суддя, покликуючися на рішення бічного судді. До половини січовики не використали ще карного стрілу та двократно м'яч знову відбився від поперечки воріт суперника. За цей час найпродуктивніший напад „Схід. Конференції" (має 22 воріт) не зміг проломити знаменитих дефензивних ліній „Ч. Січі". В другій півгрі гра проходила більш вирівняно. „Ч. Січ" вдержала ініціятиву до часу контузій Вільчака і Черемхи, після чого ожили свої наступи господарі. Після 4-ох підряд наріжних викопів, німці здобули вирівнання 1:1.

Були це завзяті, але фер змагання, в яких січовики зробили гарне враження на понад 2,000 глядачів. Заповіджений в „Штадт Цайтунг унд Геральд" реванж не удався!

На відзначення в дружині „Ч. Січі" заслуговує особливо трійка помочі, Снилик - МкЛоскі - Черемха, яка заграла найкращі змагання. Знаменито вив'язався зі свого завдання лівий оборонець Янг. В нападі найкраще вийшли Вільчак і „бомбардир" Гамілтон. „Ч. Січ" виступила без контужених: Павлишина, Савицького, Каздоби в такому складі: Голуб, Блек - Янг, Снилик - МкЛоскі - Черемха, Вільчак - Дутра - Гамілтон - Санчез - Монтальверне, Понось і Саварин.

„Ч. Січ" (учні) — Гобокен ФК (учні) 3:0

Наймолодші січовики продовжують успішно свій футбольний сезон. В других з черги ліґових змаганнях тим разом на виїзді в Норд Берґені, учні „Ч. Січі" розгромили німецьких однолітків 3:0. Ворота здобули Шкурат 2, Чапля 1. Ланковим учнів є І. Савицький, тренером Б. Чапля.

Відійшли до війська . . .

В осьтанніх тижнях „Ч. Січ" втратила з відходом до війська 4-ох своїх молодих футболістів. До Форт Дікс в Н. Дж., відійшли: І. Гой, В. Каздоба III і останньо правий криловий I-ої дружини В. Вільчак. Раніше до фльоти від'їхав Л. Вільчак. Усім нашим молодим спортовцям Управа УСТ „Ч. Січ" бажає якнайкращих успіхів та щасливого повороту.

О. Твардовський

ЛИСТОПАДОВИЙ ЗРИВ ВІДЗНАЧЕНО НА ЗБОРАХ ОСЕРЕДКУ СУМА

Ню Йорк. — 31го жовтня у великій залі Будинку Організацій Визвольного Фронту з нагоди 46-ї річниці Листопадового Чину, голова Осередку СУМА ім. ген. Чупринки, К. Василик прочитав реферат п. з. „Листопадовий Зрив". Доповідь заслухали понад 150 осіб старшого членства Спілки та сумівської молоді — дружинників, які були в сумівських уніформах. Майже всі присутні на загальних зборах перед тим були в церкві св. Юра на Листопадовій Панахиді за поляглих героїв визвольної боротьби України.

„Багряні рожі" в Балтіморі, Мериленд

На запрошення місцевих Відділів Союзу Українок і УККА завітав до Балтімору 4-го жовтня філядельфійський „Театр у П'ятницю" з комедією Бенедетті „Багряні рожі".

Була це досконала вистава, в якій Богдан Паздрій, Ярослав Пінот-Рудакевич, Ліза Чепіль та Оксана Рудакевич по мистецьки креували типів, дотепно схоплених автором. Легко ведений діялог напружено приковував до себе увагу глядачів за розвитком дії, яка змальовані автором і чітко виведені акторами характери вела в калейдоскоп комічних ситуацій під реґіт та оплески публіки. Богдан Паздрій виявив себе теж досвідченим режисером. Це передусім його заслуга в тому, що актори, неперевершено граючи свої ролі, творили рівночасно сценічний ансамбль, зіграну цілість, завдяки чому провідна думка комедії доходила до глядачів та ворушила їхні почуття.

Повним сценічним успіхом „Багряних рож" філядельфійський акторський квартет підкорив серця балтіморської публіки. А було її цим разом так багато, що для кільканадцяти прихильників Мельпомени не знайшлося в залі місця і вони не могли взяти участи в цій культурній розвазі. З самого Вашинґтону прибуло до Балтімору п'ятдесять гостей оглянути „Багряні рожі", що від початку цього року не сходять з театрального афіша. Добра каса з „Багряних рож" на балтіморських дошках свідчила про щиру тугу української публіки за правдивим українським театром з живим словом та мистецькою дією українського актора.

„Театр у П'ятницю" залишив у балтіморців та в їхніх гостей приємний і вдячний спогад і викресав у них бажання — частіше гостити в себе майстрів української сцени та насолоджуватися їхнім мистецтвом.

Ярослав Шав'як

• **Новий католицький журнал у Римі** появиться у січні наступного року, присвячений проблемам та вислідам нарад Другого Ватиканського Собору. Його появу заповів німецький теолог Ганс Кунґ з університету в Тюбінґен. Журнал появиться у сімох мовах: англійській, французькій, німецькій, еспанській, італійській, португальській і, мабуть, польській. Це буде неперіодичний журнал, і на 1965 рік передбачується його 10 чисел.

ТАРЗАН, ч. 5333. Тарзан розуміє пляни Стовна!

— Горилла вже був фатально поранений, — стисло вияснив Тарзан. — Постріл Стовна тільки загрозив моєму життю!

— Я, я вважаю, що маєте слушність, — мимрив у збентеженні Адам. — Я зовсім не думав про це.

— Чи справді не думали? — сказав тихо мавполюд.